

EESTI TAEVA ALL

/ TAEVA ALL

UNDER THE ESTONIAN HEAVENS

/ UNDER THE HEAVENS

(esialgne nimi: "Eesti taeva all"; Frecheni Graafikabiennaalist, 1974, edasi kirjutasin lihtsalt "Taeva all"; taevas kuulugu kõigile!)

1000 eri individuaalpilti (oma konstruktiivse põhivalemiga) + 3000 vähem erinevat (vaid veidi nihestatud-pööratud eri värvitrükkide) variatsiooni, á 65x63 cm, 1973, värviline serigraafia paberil.

"Taeva all" CM180/CS0 – II laureaadipreemia, Frecheni graafikabiennaal, Saksa FV, 1974;

„Taeva all“ FS0, JS270, CM180/CS0, CM180/DS180 – kunstikriitikute preemia näitusel „Maailmakunsti uued talendid ja ideed“ (tuntud ja tunnustatud kunstiekspertide poolt üle maailma valitud 37 kunstnikku), Boston, Massachusetts, USA, 1979;

„Taeva all“ FS0 üks serigraafiatrükk on ostetud New Yorgi Moodsa Kunsti Muuseumi permanentkolektsiooni, USA, 1979;

„Taeva all“ P/CM0 – Lõuna-Korea välisministeeriumi preemia näitusel „Modern Masters of World Art“, Söul, Lõuna-Korea, 1993.

"Taeva all" pildid ei kvalifitseerunud Tallinna Graafikatriennaalile 1974. ja 1980. aastal. Koduse kunstipublikuni jõudsid "Taeva all" sarja pildid 1989ndal mu teoste näitusel Eesti Kunstimuuseumis.

1977. aastal püüdis New Yorgi Moodsa Kunsti Muuseum (MoMA) osta oma permanentkolektsiooni üht 8-pildilist ansamblit „Taeva all“. Nõukogude võimurid keelustasid selle ostu-müügi toimumise. See ansamel oli esil Kumu avanäitusel, „Teine

kunst“, 2006, Tallinn. President Toomas-Hendrik Ilvese ajal oli 4 pilti sellest ansamblist esil Eesti Vabariigi Presdendi vastuvõttude saalis.

2005 kirjutasin ja joonistasin raamatu „Taeva all 1972–1973“.

Selle sarja piltide lähte leidsin 1961. aastal. Meenutan ühte erilist “äraminemist”, mis juhtus Tallinna Polütehnilise Instituudi elektrimasinate ja –aparaatide eriala 4. semestri ühel kõrgema matemaatika loengul. Oli märts, päike paistis ja selle valguses oli tunda edenevat kevadet. Professor joonistas kriidiga mingi funktsiooni graafikut tahvlile ja mina mõtlesin – nägin, osalt "ära olles", et näe: see joon ju on nagu inimelu võrdluspilt, püüdluste sünni ja surmaga, isegi seksuaalsusega...

1973. aastal alustasin tehniliste (hüdraulika ja elektrotehnika) graafikute kasutamisel põhinevat serigraafiate sarja “Eesti taeva all” (1974. aastal ja edaspidi: “Taeva all”), kus trükkisin sinise ja musta värviga valgele paberile.

Needsamad värvused olid ka ju kunagise Eesti iseseisvuvõitluste värvusteks. Seetõttu oli nende kasutamine siis paljudele eestlastele loomulik identiteedi otsing ja demonstratsioon – poliitiline akt: see oli siis – Eesti lipp! See ei meeldinud nõukogude võimuritele.

Algul tegin nende piltide sinise värvuse intensiivse, peaaegu puhta ultramariini. Kuid meenutasin oma lapsepõlvkodu harilike kurekellade suuri siniõisi, pleekimata rukkililli, eesti lipu sinist – ja “Eesti taeva all” piltide uuemate trükkide sinine helenes: mu piltide sinine ühtlustus eesti rahvuslipu & Eesti Vabariigi lipu sinisega.

Nüüd vaatan, et kõige esimesed, tumesinisemad pildid resoneerivad minus kosmilisemaid, vaimsalt intensiivsemaid, Jumalat uskuvamaid, teravamaid, rängemaid tajusid; veidi hilisemad, helesinisemad otsekui oleksid kosmilistele aspektidele lisandanud maiseid, inimlikult nõtkuvaid, unistuslikke, lohutavaid, lootvaid tundekujutlusi...

Mustadele ja sinisteele lisaks tulid mu ”Taeva all” piltidesse rohelised ja punased värvitoonid.

“Taeva all” sarjas on nüüdseks (lõpuks!?) ligi 1000 eri pilti ja lisaks selgelt äratuntavalt eristatavatele 3000 vähem erinevat variatsiooni: neid on väga palju! Et seda paljust kuidagi esitada, olen valinud-koostanud rea- ja väljaansambleid (seniajani kõige suuremas ansamblis 84 pilti). Nende ansamblike koostamisel huvitasid mind tihti üksteisest üsna vähegi erinevate üksikpiltide üheskoos esinemistest sündivad võimalused. Kui selle sarja singlid esituvad mingite protsesside hetkepildistustena, siis pildikogumitega püüdsin resoneerida looduse ja inimelu protsesside avaramaid kulgemisi.

RM, 2010